

ÇOKKÜLTÜRLÜ TOPLUMU İLGİLENDİREN YEMİNLER VE YEMİN YERİNE GEÇEN BEYANLAR KONUSUNDA ARAŞTIRMA

ARAŞTIRMA KAPSAMI

Victoria Parlamentosu Alt Meclisi tarafından, Victoria Parlamentosu Yasa Reform Komitesi'nden (Victorian Parliament Law Reform Committee) Victoria mahkemelerinde yemin ve yemin etme ile *çokkültürlü toplumla* ilgili olarak yasal bildirim ve yeminli beyan sistemleri hakkında araştırma yapması istenmiştir. Komite özellikle aşağıdaki hususları dikkate alacak, ancak bunlarla sınırlı kalmayacaktır:

- Kutsal kitapların belirli inançlardan tanıklar, diğer taraflar ve jüri üyeleri için önemi;
- Bu bağlamda, tüm Victoria yargı alanlarında yeterli çeşitlilikte uygun kitapların ve minimum standartların sağlanması;
- Mahkeme görevlileri ve huzurlarında yeminli beyanda bulunulacak kişilere kültürel konularda bilgilendirici eğitimin ve tüm bu kişilerin uygun ve duyarlı çalışma yöntemleri geliştirmelerinin sağlanması;
- Victoria'nın çokkültürlü toplumunun yeminli beyan ve yasal bildirimlerde tanıklık etme hakkı tanınan mevcut kategori ya da gruplara dahil kişilerden yeterince yararlanıp yararlanmadığı ve bu grupların toplumun çeşitliliğini yansıtmadığı.

Bu bilgi notu, yazılı görüş bildirmek ve/veya topluma açık bir oturumda Komiteye sözlü tanıklık yapmak isteyen kişi ve kuruluşlara yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Bu belgedeki sorular sadece Komite'nin değerlendireceği konuların bir tanıtımı olarak sunulmuş olup, ayrıntı olarak değerlendirilmemelidir.

YEMİNLER VE YEMİN YERİNE GEÇEN BEYANLARA İLİŞKİN MEVCUT YASA

Bir tanık mahkeme ya da hakemler kurulunda sözlü tanıklık yapmadan önce vereceği ifadenin doğru olduğu konusunda bir yemin etmeli veya yemin yerine geçen bir beyanda bulunmalıdır. Bir yemin ya da yemin yerine

geçen beyan, jüri üyeleri ve bir mahkemeye yazılı beyanda bulunan kişiler için de gerekmektedir (aşağıda değinilen "yeminli beyan" biçiminde). Bu nedenle, yemin ya da yemin yerine geçen beyan bir kişinin ifadesinin doğruluğunu sağlayan yasal bir mekanizmadır.

Victoria'da yeminler ve yemin etme ile yeminli beyanda ve yasal bildirimde bulunma sistemleri konusunda temel yasal kaynak *1958 Victoria Tanıklık Yasası'dır* {Evidence Act 1958 (Vic)}.

Yemin Etme

Yemin etmede en yaygın yöntem "Yüce Tanrının huzurunda yemin ederim." sözleriyle başlayan İncil üzerine yemin ederek ifade vermektir. *Tanıklık Yasası'na* göre mahkeme görevlisi yemin ettirme işlemini;

- Yemin etmekte olan kişi kendi isteğiyle yemin etmeye itiraz etmedikçe (ya da fiziksel kapasitesi buna engel oluşturmadıkça); ya da
- Mahkeme görevlisinin yemin etmenin standart biçiminin (İncil üzerine yemin etme) yemin edecek kişinin vicdan rahatlığı için bağlayıcı olmayacağını düşündüren gerekçesi bulunmadıkça "sorunsuz" biçimde yürütmelidir.

Bununla beraber, *Tanıklık Yasası* kişinin dinsel inancına uygun bir biçimde yemin ettirilmesine olanak tanımaktadır. Yasa: "her türlü yeminin halen yasal anlamda geçerli olan herhangi bir biçimde ettirilebileceğini" belirtir. Böyle durumlarda edilebilecek farklı yemin biçimleri bu yasa tanımlanmamaktadır. Ancak, mübaşir, yargıç dışındaki üst düzey mahkeme görevlileri ve yemin ettirme ve yemin yerine geçen beyanların alınmasında yetkili olan diğer görevlilere yönelik mevzuat kapsamında olabilir.

Yemin yerine geçen bir beyanda bulunmak

Tanıklık Yasası tanıklara ve diğer kişilere aşağıda belirtilen durumlarda yemin etme ve yemin yerine geçen bir beyanda bulunma olanağı sağlar:

- Kişinin yeminli ifade vermeyi reddetmesi; ya da
- Bir kişiye dinsel inancına uygun biçimde yemin ettirmek için, koşulların rahatsızlık ya da gecikmeye neden olmadan yeterince uygun olmadığı durumlar.

Yemin yerine geçen beyan İncil ya da herhangi bir diğer dinsel kitaptan sözetmez. “Yüce Tanrının huzurunda yemin ederim” ifadesi yerine kişi; “ Ben, A. B., tüm ciddiyet ve vakarımla, içtenlikle gerçeği söyleyeceğimi beyan ve teyid ederim..” sözleriyle başlar.

Tanıklık Yasası’na göre, yemin yerine geçen beyan, kişinin yemin etmesi ile “aynı güç ve etkiye” sahiptir. Yemin eden kişinin herhangi bir dinsel inancı olmamasının, yeminin geçerliliğini etkilemeyeceği gerçeğinin bilinmesi önemlidir.

TARTIŞMA KONULARI

Araştırma kapsamında dört bölümün incelenmesinden önce Araştırmanın tüm sonuçlarını etkileyecek genel konuların gözönünde bulundurulması gerekir. Komitenin değerlendireceği temel soru, dinsel yemin sistemini tümüyle sürdürmemizin ya da yemin sisteminin, yemin yerine geçen bir beyan veya gerçeğin söylendiğine ilişkin kesin bir söz ile değiştirilmesinin gerekip gerekmediğidir.

Genel Temel Sorular

- *Tanıklık Yasası’nın* mevcut hükümlerinin uygun olduğunu düşünüyor musunuz? (sözelimi; Esas yemin şeklinin İncil üzerine yemin etmek olduğu, ancak diğer dinsel yemin ve yemin yerine geçen beyanlara da yer verilmesi).
- İncil üzerine yemin ederek ifade vermenin, yemin etmenin esas şekli olarak kaldırılıp, yerine kişinin vicdanına bağlı olarak uygun bir dinsel yemine başvurulmasının gerektiğini düşünüyor musunuz?
- Yemin etme sisteminin (İncil veya herhangi bir kutsal kitap üzerine) dinsel içerermeyen yemin yerine geçen bir beyan ya da kişinin gerçeği söyleyeceğine dair kesin söz vermesi ile değiştirilmesi gerektiğini düşünüyor musunuz?

Kutsal kitapların belirli inançlardan tanıklar, diğer taraflar ve jüri üyeleri için önemi

Araştırmanın bu bölümünde Komite, yemin etmeleri istendiğinde *farklı inançlardan kişilerin kutsal* kitapları ne ölçüde önemsedikleri olgusunu değerlendirecektir. Komite özellikle aşağıda ana hatlarıyla belirtilen sorular hakkında görüş almayı istemektedir:

- Kişinin kendi dininin kutsal kitabı üzerine yemin edebilmesi ne derece önemlidir? Sözelimi; belirli kültürel ya da dinsel gruplara ait kişiler kendi dinsel inançlarınınca dikkate alınmayan bir yemin ya da yemin yerine geçen bir beyanın vicdanları için bağlayıcı olduğuna inanırlar mı? Kişiler, dinsel inançlarına uygun olarak yemin etmeyi, mensubu oldukları dinin gereklerini yerine getirme özgürlüklerinin bir dışavurumu olarak değerlendirirler mi?
- Kutsal kitaplar üzerine yemin etmeyle ilgili uygulamalar nelerdir? Sözelimi; yeminin geçerli olması için, kutsal kitaplara uygulanması gereken özel bir dinsel uygulama ya da kitabı tutma yöntemleri var mı? Yargıçlar, mahkeme görevlileri ve diğer kişiler bu uygulamaları ne ölçüde anlamakta ve saygı göstermektedirler?

Tüm Victoria yargı alanlarında bu konuda yeterli çeşitlilikte uygun kutsal kitabın ve minimum standartların sağlanması

Araştırmanın bu bölümünde Komite, halen Victoria mahkemeleri ve hakemler kurullarında yararlanılacak *yeterli çeşitlilikte kutsal kitabın ve ilgili kullanım talimatları* ile dinsel uygulamanın olup olmadığını değerlendirecektir. Komite ayrıca, yeminli beyanlarda tanıklık yetkisi verilen (avukatlar, JP -justice of the peace-, polis teşkilatı üyeleri, parlamento üyeleri v.b.) kişilerce halen hangi düzeyde aynı çeşitlilikte kutsal kitabın ve uygun standartların hazır bulunduğunu, bulundurulması gerektiğini de inceleyecektir. Komite, tanıkların aşağıda belirtilen sorulara ve ilgili diğer konulara ilişkin görüşlerini öğrenmek istemektedir:

- Victoria mahkeme ve hakemler kurullarında halen mevcut olan kutsal kitaplar hangileridir? Uygulama hangi mahkeme ya da kurul olduğuna bağlı olarak değişmekte midir? Avukatlar ve yeminli beyanlara tanıklık etme yetkisi olan diğer kişilerce sağlanan kutsal kitaplar hangileridir?
- Kutsal kitapların sağlanmasının gerekliliğini düşünüyorsanız, mahkemeler, kurullar, avukatlar ve yeminli beyanlara tanıklık yetkisi olan diğer kişilerce en az bir tane olmak üzere hangi kutsal kitabın bulundurulması gerekir?
- Belirli kültürel ve dinsel kökenden olan kişilere yemin ettirme ve yemin yerine geçen beyanlar da bulundurmada diğer hangi (eğer varsa) asgari standartlar olmalıdır? Sözelimi; mahkemeler ve kurullar tanıklar, jüri üyeleri ve benzeri kişilere yemin edebilecekleri farklı yöntemlere ilişkin bilgi sağlamalı mıdır?

Mahkeme görevlileri ve huzurlarında yeminli beyanda bulunulacak kişilere kültürel konularda bilgilendirici eğitimin ve tüm bu kişilerin uygun ve duyarlı çalışma yöntemleri geliştirmelerinin sağlanması

Araştırmanın bu bölümünde Komite, yargıçlar, mahkeme görevlileri ile yemin ettirme, yemin yerine geçen beyanlar ya da yeminli beyanlarda bulundurmada (ya da yargıç olması halinde geçerliliğine ilişkin karar vermesi) yetkisi olan diğer kişilere sağlanan *kültürel konularda bilgilendirici eğitimleri* inceleyecektir.

- Yargıçlar ve mahkeme görevlilerine halen hangi (eğer varsa) kültürel konularda bilgilendirme eğitimi sağlanmaktadır? Hristiyanlık dışında bir dine mensup kişilere nasıl yemin ettirilmesi ve yeminli beyanda bulundurulması gerektiğini özel olarak gösteren herhangi bir eğitim ya da genel talimatlar bulunmakta mıdır?
- JP (Justice of the Peace), polis, avukatlar, parlamento üyeleri, noterler ve huzurlarında yeminli beyanda bulunulabilen diğer kişiler için halen, (eğer varsa) kültürel konularda bilgilendirmeyi amaçlayan ne tür eğitim sunulmaktadır?
- Sunulan bu eğitim ne ölçüde yeterlidir? Daha iyi hale nasıl getirilebilir? Mahkeme görevlileri ve huzurlarında yeminli beyanda bulunulabilen diğer kişilere ait olumlu ve olumsuz uygulamalara örnekler verebilir misiniz?
- Farklı etnik köken ve kültürel geleneklerden gelen kişiler bir yemin etme ya da yemin yerine geçen bir beyanda bulunmanın gerekçesini ne ölçüde bilmektedirler? Yeminin önemi onlara açıklanıyor mu? Kültürel olarak uygun bir biçimde yemin ettirme ya da yemin yerine geçen beyanda bulunma haklarının olduğu konusunda kendilerine bilgi sağlanıyor mu?
- Bir tanık, jüri üyesi ya da diğer taraflarca edilen yemin ya da bulunulan yemin yerine geçen beyanın, tanığın kişisel dinsel inancını yansıtmadığı gerekçesiyle (sözgelimi; bir mahkeme kararında olduğu bildirildiği üzere Budist olan bir kişinin İncil üzerine yemin etmesi gibi) reddedilmesi (yemini ettiren kişi tarafından ya da sonradan dava sürecinde dava vekili/avukat tarafından) ya da tersi durumda tanığın dürüst olmadığı (sözgelimi; etnik kökeniyle ilgili ön yargılar gibi) sonucuna varılması durumlarıyla ilgili örnekler verebilir misiniz? Mahkeme görevlileri ve diğerleri, yeminin tanığın vicdanını bağlayıcı olup olmadığına nasıl karar verirler ve vermektedirler?

Yeminli beyan ve yasal bildirimlerde tanıklık etme hakkı tanınan mevcut gruplara erişim ve bunların çeşitliliği

Yeminli Beyanlar (Affidavits) genellikle, bir kişinin mahkeme işlemlerinde esas alınan yazılı ifadesini içeren belgelerdir. Bu kişiler (bu bağlamda “tanık” olarak bilinen) sözlü ifade vermeden önce bir yemin etme ya da yerine geçen beyanda bulunma ile genel anlamda benzer biçimde yemin etmeli ya da yeminli beyanlarını tasdik etmelidirler.

Yasal Bildirim (Statutory Declaration) yazılı yapılan bir bildirimdir. Yeminli beyanın tersine yasal bildirim, yemin ya da yemin yerine geçen beyan değildir. Ancak, tanık yasal bildirimde yapılan açıklamaların doğru olduğunu kesin bir biçimde ifade eder.

Tanıklık Yasası'nda (Evidence Act) bir yasal bildirim imzalanmasında tanıklık edebilecek kişilerin listesi yer almaktadır. Bu kişiler, JP'ler, avukatlar, çeşitli mahkeme görevlileri, polis teşkilatının bazı üyeleri belediye meclis üyeleri, okul müdürleri, banka müdürleri ve din görevlileri ile doktor, dişçi, veteriner ve eczacılar gibi meslek odalarına kayıtlı meslek sahiplerini kapsar.

Yeminli beyanlarda tanıklık eden kişilerin dahil olduğu gruplar yargıç, yargıç dışındaki üst düzey mahkeme görevlileri, Yüksek Mahkeme hakimleri ve bunların dışındaki Yüksek Mahkeme üst düzey görevlilerini kapsamına karşın, bir ölçüye kadar oldukça sınırlı olabilir. Bu gruplar ayrıca, JP'ler, tahliye yargıçları, tanımlanmış çeşitli mahkeme görevlileri, yeni ve eski parlamento üyeleri, avukatlar, noterler, polis teşkilatının bazı üyeleri ve belediye meclis üyelerini de kapsamaktadır. Bununla beraber, üyeleri yasal bildirimlerde tanıklık etmek için yetkili olan çeşitli meslek gruplarının birçoğu (doktorlar, veterinerler, eczacılar, okul müdürleri, banka müdürleri ve din görevlileri dahil) yeminli beyanlarda tanıklık *yapamazlar*. Bu kategorilere ek olarak Yasa, tutuklu ve hükümlülerin “gardiyanlar” huzurunda yeminli beyanda bulunmalarına olanak sağlar.

- Mevcut gruplara erişim farklı etnik toplumlar için yeterli midir? Bu gruplar farklı etnik toplumların dinsel inançlarını anlayıp saygı gösteriyorlar mı?
- Farklı kültürel kökenden gelen kişilerin bu mevcut gruplarda yeterince temsil edildiğini düşünüyor musunuz?
- Mevcut grupların kapsamı genişletilmeli mi ve eğer genişletilecekse, başka hangi gruplara yeminli beyanlar ve yasal bildirimde tanıklık etme yetkisi verilmelidir?

İkinci bir dil olarak İngilizce ve diğer konular

Komite aşağıda belirtilenleri kapsayacak (ancak bunlarla sınırlı kalmayacak) şekilde bu Araştırma ile ilgili konularda sizin de görüşlerinizi öğrenmek istemektedir:

- Farklı dinlerin kutsal yeminlerinin çevirileri ne ölçüde yeterli ve doğrudur?
- İngilizce ikinci dili olan tanıklara ne tür hizmetler sağlanmaktadır? Yemin etmek ve yeminli beyanlarda bulunmak için kolaylıkla sözlü tercüman sağlanıyor mu?
- *Etnik önyargı ya da etnik köken ve dinle* ilgili farklı bir anlayışın olması ile ilgili bir sorun var mı? Sözelimi; belirli bir etnik kökenden kişilerin mutlaka belirli bir dine mensup olacakları gibi varsayımlar yapıyor mu?
- Yemin etmenin esas yöntemi olarak uygulanan İncil üzerine yeminle ifade vermenin, günümüzde Avustralya'da halen baskın olan kültürel geleneklerin bir parçası olduğu temelinde yürütülen tartışmalar hakkında ne düşünüyorsunuz?

YAZILI BİR GÖRÜŞ BİLDİRME

Yazılı bir görüşü hazırlama ya da sunmanın belirli bir yöntemi yoktur. Bir mektup, kısa bir rapor ya da yorum veya uzun bir araştırma raporu sunabilirsiniz. Video, nesnelere ve fotoğraflar gibi destekleyici materyaller kabul edilir ve bunlar araştırmanın sonunda iade edilebilir.

Komite ayrı olarak gönderilen imzalı resmi onay ile birlikte *imzalı* görüşünüzü, belirlenen tarihe kadar *yazılı baskı olarak*, disk içinde ya da *elektronik posta* aracılığıyla Komite ofislerine göndererek yardımcı olmanızı istemektedir.

Bir kuruluş adına imzalıyorsanız, kuruluştaki pozisyonunuzu ve/veya bu görüşe kimin onay verdiğini lütfen belirtiniz.

Gizlilik

Tüm yazılı görüşler, gizlilik talep edilmedikçe kamuya açıktır. Komite, görüşleri kamuoyuna sunabilir ve istemesi halinde bu görüşleri ya da özetlerini basabilir.

Komite bu görüşleri kendisine ait İnternet sitesine yerleştirmeyi düşünmektedir. Görüşünüzün tümünün ya da bir bölümünün gizli kalmasını isterseniz, görüşünüzü sunarken bu talebinizi bildiriniz. Komite bu konuya ilişkin kararını size bildirecektir. Araştırma için hazırladığınız görüşünüzü yayımlamak istemeniz durumunda, Komiteden onay almanız gerekir.

Parlamento'nun İmtiyaz Hakkı

Kamuya açık oturumlarda sunulan görüş ve bildirimler parlamentonun imtiyaz hakkı ile koruma altına alınmıştır. Bu, bir yazılı görüşteki hiç bir konunun yazarına karşı yasal bir girişimde bulunma hakkı doğuramayacağı ya da yasal işleme tabi olamayacağı anlamına gelmektedir.

Yasa Reform Komitesi Üyeleri

Mr Murray Thompson, MLA (Başkan)
Hon Dianne Hadden, MLC (Başkan Yardımcısı)
Hon Ron Bowden MLC
Hon Peter Katsambanis, MLC
Mr Telmo Languiller, MLA
Ms Andrea McCall, MLA
Mr Bob Stensholt, MLA

Araştırmanın Süresi

Yazılı görüşlerin son teslim tarihi **19 Temmuz 2002**'dir. Komite 1-2 Ağustos 2002 tarihlerinde kamuya açık oturumlar düzenlemeyi planlamaktadır. Oturumda konuşma yapmak isterseniz, gerekli düzenlemeler için lütfen Komite Sekreterliğini arayınız.

Haberleşme Ayrıntıları

Ayrıntılı bilgi edinmek ve oturumlarla ilgili düzenlemeler için, lütfen (03) 9651 3644 numaradan sekreterliği arayınız. **Yazılı görüşler aşağıdaki adrese gönderilmelidir:**

Executive Officer
Victorian Parliament Law Reform Committee
Level 8, 35 Spring Street
Melbourne 3004.
E-posta: VPLRC@parliament.vic.gov.au
Tel: (03) 9651 3644 Faks: (03) 9651 3674.